

אפקטים קומיים כסוגלים (מאפיינים) סגנוניים בכתיבתו העיתונאית של מאיר שלו

דולי לוי*

תקציר

מחקר זה מתאר את כתיבתו העיתונאית של מאיר שלו תיאור לשוני-סגנוני, כדי לזהות טכניקות¹ לשוניות ליצירת אפקטים קומיים, שהם סוגלים סגנוניים בכתיבתו ומייחדים אותה מכותבים אחרים. שלוש טכניקות לשוניות נמצאו בכתיבתו העיתונאית של שלו: א. פרדוקס - הומור מילולי המבוסס על פער בין הנאמר ובין המציאות - שימוש בלשון הניגוד המציגה רעיון על דרך ניגודו. ב. גרוטסקה - הומור מילולי המתאר תיאור מוגזם - שימוש בלשון מוגזמת המותחת רעיון מעבר לגבול הסבירות. ליטוטה - הומור מילולי המנמיך את מושא הביקורת מגדולתו - שימוש בלשון המפחיתה את ערכו של מושא הביקורת.

לקוראי הטור האישי של שלו מוצג, לכאורה, טקסט תמים המתאר את המציאות הישראלית מבחינה חברתית, דתית, כלכלית, חינוכית, תרבותית. מציאות זו מוכרת וידועה לקוראים, אך במהלך הקריאה על אודותיה, שלו משתדל להפתיע את קוראיו בכל פעם מחדש בשימוש בטכניקות לשוניות הנושאות את הקוראים למחוזות אחרים, ומותחות את נושא הכתיבה מעבר לגבול הסבירות. תיאורים אלה מושכים את תשומת לבם של הקוראים וגורמים להם להשתמש ביכולותיהם הקוגניטיביות כדי לפענח את רמזי ההומור, ולהבין את כוונותיו הנסתרות של שלו. כך מבקש שלו להעלות חיוך וגיחוך בקרב הקוראים ולשעשע אותם.

מילות מפתח: הומור, פרדוקס, הפתעה, גרוטסקה, עיוות, הגזמה.

* ד"ר דולי לוי, החוג ללשון עברית, מכללת לוינסקי לחינוך, תל-אביב. מרצה במחלקה לספרות, ללשון ולאמנויות, האוניברסיטה הפתוחה. dolylevi@gm